

Anul 1940: Sfârșitul României Mari

1. Definiții

Ultimatum = hotărâre irevocabilă, somație, ultimul cuvânt, în practica diplomatică internațională. Constituie o comunicare (notă diplomatică), în care sunt prevăzute condiții, pe care un stat le prezintă altuia, atrăgându-i atenția asupra consecințelor grave în relațiile bilaterale ale unui fenomen sau eveniment și pentru soluționarea unor probleme litigioase.

Dictat = ansamblu de constrângeri asupra unui stat, prin presiuni politice, economice, militare, pentru a-l determina să accepte anumite condiții împotriva voinței sale.

2. Cadrul internațional

- 23 august 1939 - la Moscova (Federația Rusă), s-a semnat Pactul Ribbentrop-Molotov ⇒ împărțirea sferelor de influență germano-sovietice în Europa de Est;
- 1 septembrie 1939 - Germania a invadat Polonia ⇒ izbucnirea celui de-al Doilea Război Mondial (1939-1945);
- 25 iunie 1940 - capitularea Franței în fața forțelor germane;
- 6 septembrie 1939 - la Cătușeni, Consiliul de Coroană a proclamat neutralitatea României, obiectivul politicii externe românești fiind exprimat în declarația guvernului: „*buna înțelegere cu toți vecinii și apărarea fermă a granițelor*”.

3. Anul 1940: cedările teritoriale

I. U.R.S.S. (Basarabia și nordul Bucovinei):

- 26 iunie 1940 - România a primit nota **ultimativă** a statului sovietic condus de Iosif Vissarionovici Stalin (1924-1953) privind cedarea Basarabiei și a nordului Bucovinei (autoritățile române au avut la dispoziție doar 48 de ore să evacueze teritoriile revendicate de sovietici), care „*ar reprezenta, este drept că numai într-o măsură neînsemnată, un mijloc de despăgubire a acelei mari pierderi care a fost pricinuită U.R.S.S. și populației Basarabiei prin dominația de 22 de ani a României în Basarabia*”;
- în urma refuzului sovietic de a negocia, și la sugestia Germaniei, România a acceptat cedarea Basarabiei și a nordului Bucovinei;
- 27-28 iunie - în Consiliul de Coroană, decizia a fost luată cu un scor de 20 voturi pentru acceptarea ultimatumului sovietic și 6 împotrivă;
- 30 iunie - trupele sovietice au ajuns pe linia Prutului (a fost ocupat inclusiv Ținutul Herța).

II. Ungaria (Nord-vestul Transilvaniei):

- 2 iulie 1940 - regele Carol al II-lea i-a cerut lui Adolf Hitler (1933-1945) să garanteze frontierele României;
- 15 iulie - Hitler a fost de acord cu cererile regelui Carol al II-lea dacă se vor rezolva pe cale pașnică diferențele teritoriale pe care România le-a avut cu Ungaria și Bulgaria;
- 16-24 august - la Turnu-Severin, au avut loc negocieri româno-ungare cu privire la teritoriul Transilvaniei: Ungaria a pretins cca. 69.000 km² din suprafața României, la care guvernul român a răspuns oferind un schimb de populație și o serie de rectificări minore ale granițelor;
- 30 august - **Dictatul** de la Viena (Austria): Germania și Italia au impus cedarea Nord-vestului Transilvaniei Ungariei, iar Hitler a acordat garanții teritoriale României;
- 1940-1944 - în Nord-vestul Transilvaniei, în contextul intrării trupelor de ocupație maghiare, s-a instaurat o atmosferă de teroare, menită să preseze populația românească să treacă granița în România ⇒ etnici români au fost masacrați de trupele regimului autoritar condus de Miklos Horthy (1920-1944): la Mihalț Bravu (7 septembrie 1940), Nușfalău (8 septembrie 1940), Ciumărna (8 septembrie 1940), Zalău (9 septembrie 1940), Treznea (9 septembrie 1940), Huedin (10 septembrie 1940), Ip

(13/14 septembrie 1940), Cerișa (15 septembrie 1940), Marca (15/16 septembrie 1940), Brețcu (16 septembrie 1940), Halmășd (16 septembrie 1940), Sântion (16/17 septembrie 1940), Mureșenii de Câmpie (20 septembrie 1940), Cosniciu de Sus (16-18 septembrie 1940), Camăr (18 septembrie 1940), Aghireș (18-21 septembrie 1940), Sucutard (22 septembrie 1940), Suciul de Sus (octombrie 1943), Luduș (8 septembrie 1944), Sărmașu (15 septembrie 1944), Tărian (29 septembrie 1944), Prundu Bârgăului (10 octombrie 1944), Moisei (14 octombrie 1944), Gădălin (23/24 septembrie 1944) și Turda (24 septembrie 1944).

III. Bulgaria (Cadrilaterul):

- 19-21 august 1940 - la Craiova, au avut loc negocieri româno-bulgare, în urma cărora s-a decis cedarea Cadrilaterului (județele Durostor și Caliacra) și un schimb de populație;
- 7 septembrie - semnarea tratatului de la Craiova ⇒ cedarea Cadrilaterului Bulgariei.

4. Urmări

- România a pierdut 100.293 km² din teritoriul național (31.4%) și 6.398.243 locuitori (32.09%);
- 6 septembrie 1940 - regele Carol al II-lea a abdicat, locul său fiind luat de Mihai I și guvernul condus de generalul Ion Antonescu;
- 23 noiembrie 1940 - România a semnat Pactul Tripartit, devenind astfel membră a forțelor Axei.

Pentru o mai bună înțelegere a subiectului studiat vizionați următoarele videoclipuri:

<https://www.youtube.com/watch?v=G2ei7RFmQRw>

<https://www.youtube.com/watch?v=eIOINAgkvrk>

BIBLIOGRAFIE:

1. Dumitrescu, Doru, Manea, Mihai, *Mic dicționar enciclopedic de termeni istorici*, Editura Meronia, București, 2008.
2. Barnea, Alexandru (coordonator), Manea, Vasile Aurel, Palade, Eugen, Teodorescu, Bogdan, *Istorie: Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Corint, București, 2007.
3. Petre, Zoe (coordonator), Căpiță, Carol, Stănescu, Ecaterina, Lung, Ecaterina, Livadă-Cadeschi, Ligia, Ciupală, Alin, Țurcanu, Florin, Vlad, Laurențiu, Andreescu, Sorin, *Istorie: Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Corint, București, 2008.
4. Adăscăliței, Felicia, Lazăr, Liviu, *Istorie: Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Corvin, Deva, 2007.
5. Băluțoiu, Valentin, Grecu, Maria, *Istorie: Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2007.
6. Scurtu, Ioan, Cristea, Niculae, Curculescu, Marian, Dincă, Constantin, Soare, Aurel Constantin, *Istorie: Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Economică Preuniversitară, București, 2008.
7. Dondorici, Florentina, Lica, Elena Emilia, Poamă, Emil, Ionescu, Vasile, Osanu, Octavian, Stoica, Relu, *Istorie: Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Gimnasium, București, 2008.
8. Stan, Magda, Vornicu, Cristian, *Istorie: Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Niculescu ABC, București, 2015.
9. Bărbulescu, Mihai, Deletant, Dennis, Hitchins, Keith, Papacostea, Șerban, Teodor, Pompiliu, *Istoria României*, Editura Corint Educațional, București, 2014.
10. Constantiniu, Florin, *O istorie sinceră a poporului român*, Editura Univers Enciclopedic Gold, București, 2008.
11. Hitchins, Keith, *România: 1866-1947*, Editura Humanitas, București, 2017.
12. Guida, Francesco, *România în secolul XX*, Editura Cartier, Chișinău, 2019.
13. Guida, Francesco, *Cealaltă jumătate a Europei: de la Primul Război Mondial până în zilele noastre*, Editura Humanitas, București, 2023.
14. Manoilescu, Mihail, *Dictatul de la Viena. Memorii iulie-august 1940*, Editura Paul Editions, București, 2020.